

Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju Polskiej Akademii Nauk
Zeszyt 272, rok 2018, s. 423–437

Jerzy Wrona

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Wydział Gospodarki i Administracji
Publicznej, Katedra Gospodarki Regionalnej, ul. Rakowicka 27, 31-510 Kraków,
wronaj@uek.krakow.pl

ZARYS HISTORII I DZIAŁALNOŚCI NAUKOWO-DYDAKTYCZNEJ ZAKŁADU GEOGRAFII EKONOMICZNEJ UNIWERSYTETU EKONOMICZNEGO W KRAKOWIE – W 60-LECIE ISTNIENIA

Abstract: Outline of history and scientific-didactic activity of the Economic Geography Department at Cracow University of Economics – the 60th anniversary of its foundation. The author has presented a short history of the Economic Geography Department of the Cracow University of Economics in the years 1958–2018. The scientific and didactic staff, its basic journalistic achievements and the main didactic activity were presented.

Keywords: economic geography, Cracow University of Economics, scientific and didactic staff, scientific achievements, university structure

JEL codes: A11, A22, I23

Wprowadzenie

Okazją do opracowania niniejszego artykułu był przypadający w 2018 r. jubileusz Zakładu Geografii Ekonomicznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie i okolicznościowa sesja tematyczna *Geografia w naukach ekonomiczno-przestrzennych*, odbywająca się w ramach konferencji naukowej *Gospodarowanie przestrzenią miast i regionów – współczesne teorie i wyzwania praktyki*

(Kraków, 25–26.10.2018 r.). Mimo że Zakład Geografii Ekonomicznej UEK istnieje 60 lat, to geografia ekonomiczna wykładana była wcześniej, od samego początku istnienia uczelni w 1925 r. (najpierw jako Wyższego Studium Handlowego, później Akademii Handlowej), a pracujący tam geografowie należeli do jednostek organizacyjnych o różnych nazwach.

1. Jednostki organizacyjne o profilu geograficznym w krakowskiej uczelni ekonomicznej w latach 1925–1950

Historię dzisiejszego Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie otwiera Wyższe Studium Handlowe (WSH), które zainaugurowało działalność 1 października 1925 r. przy ul. Kapucyńskiej 2. Była to pierwsza wyższa szkoła o profilu ekonomicznym w Krakowie i trzecia tego typu prywatna szkoła wyższa w Polsce (po Warszawie i Lwowie). Trzyletnie, a potem czteroletnie studia prowadzono na kilku kierunkach. Wkrótce WSH przeniosła się do własnych budynków przy ul. Sienkiewicza 4 i 5, a nad wejściem do siedziby uczelni (dziś także na frontonie pawilonu C) umieszczono łaćniński napis: *Res rerum cognoscere causas et valorem* (Poznawać przyczyny i istotę rzeczy), który jest po dziś mottem uniwersytetu. Tej dewizie wierni są też od początku pracujący tutaj geografowie. Jesienią 1925 r. powołano Zakład Geografii Gospodarczej, a jego kierownikiem został profesor UJ Ludomir Sawicki. Geografia gospodarcza była przedmiotem obowiązkowym (przez 3 trymestry) na wszystkich kierunkach I roku studiów. Na II roku, na większości kierunków, wykładano gospodarkę energetyczną oraz gospodarcze znaczenie morza dla Polski. Na III roku (poza tzw. wykładami wybieralnymi) były prowadzone kursy geografii gospodarcza Wschodu (na kierunku orientalnym) i dydaktyka geografii gospodarczej (na kierunku pedagogicznym). Geografia wykładana w WSH stanowiła swego rodzaju łącznik pomiędzy przedmiotami ekonomicznymi i humanistycznymi.

Po śmierci L. Sawickiego w 1928 r. kierownictwo Zakładu Geografii Gospodarczej w latach 1928–1938 piastował kolejny profesor UJ Jerzy Smoleński. Wzrost obciążeń dydaktycznych wymagał rozszerzenia kadry naukowej, stąd też w 1931 r. zaangażowano jako wykładowcę docenta Wiktora Ormickiego z UJ. W Wyższym Studium Handlowym prowadził on proseminarium i seminarium geograficzno-gospodarcze oraz wykład z dydaktyki geografii gospodarczej [Do końca wierny... 2011].

O docenianiu pozycji geografii gospodarczej w kształceniu przyszłych ekonomistów może świadczyć fakt, że wygłoszenie wykładu inauguracyjnego rok akademicki 1932/1933 w WSH powierzono właśnie profesorowi

J. Smoleńskiemu. Tytuł wykładu brzmiał: *Zagadnienia i metody geografii gospodarczej*. Profesor podkreślił w nim m.in., że decydującym celem gospodarki winno być jak najracjonalniejsze wykorzystanie darów przyrody dla ogólnego dobra, a nie walka ekonomiczna między społeczeństwami [*Akademia Ekonomiczna... 2000*].

W 1938 r. Wyższe Studium Handlowe zostało przekształcone w Akademię Handlową, uzyskując pełne prawa akademickie, przy zachowaniu statusu uczelni prywatnej. Zakład Geografii Gospodarczej podniesiono do rangi Katedry Geografii Gospodarczej, której kierownictwo w 1938 r. powierzono docentowi Walentemu Winidowi. Problematykę wykładów geograficznych poszerzono o geografę gospodarczą Polski obowiązującą studentów II roku wszystkich kierunków.

W mrocznych czasach okupacji hitlerowskiej, wśród zaaresztowanych przez Niemców w 1939 r. – podczas osławionej akcji *Sonderaktion Krakau* na Uniwersytecie Jagiellońskim – profesorów Akademii Handlowej byli też geografowie, którzy później zginęli w obozach koncentracyjnych. Jerzy Smoleński zmarł w 1940 r. w Sachsenhausen, Wiktor Ormicki – w 1941 r. w Mauthausen-Gusen, a Walenty Winid – w 1945 r. w Auschwitz [*Pro memoria... 2014*].

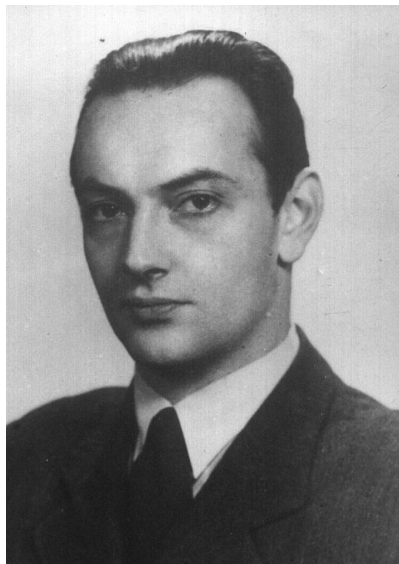
Bezpośrednio po zakończeniu II wojny światowej, pomimo olbrzymich problemów materialnych, Akademia Handlowa wznowiła działalność dydaktyczną i naukową. W latach 1945–1946 kierownikiem Katedry Geografii Gospodarczej AH był kartograf i hydrolog – profesor Józef Szaflarski. Wydał on w 1946 r. podręcznik *Zarys geografii gospodarczej ogólnej*, który przez dłuższy czas był dla studentów (nie tylko Akademii Handlowej) podstawową pomocą dydaktyczną z zakresu geografii ekonomicznej [*Domalewska i in. 2011*].

W latach 1947–1950 kierownictwo Katedry Geografii Gospodarczej sprawował doktor (później docent) Władysław Milata, specjalista z zakresu meteorologii i klimatologii. Podczas II wojny światowej, służąc w lotnictwie wojskowym, poznał on wiele krajów świata, co później m.in. pozwoliło mu prowadzić wykłady z geografii gospodarczej na Akademii Handlowej [*Wybitni geografowie... 1999*].

W roku akademickim 1949/1950, zgodnie z ogólnopolskimi zmianami organizacyjnymi w szkołach ekonomicznych i przebudową ich programu nauczania, Katedra Geografii Gospodarczej została zlikwidowana; pozostał jedynie Zakład Geografii Gospodarczej, który po rezygnacji W. Milaty (w grudniu 1950 r.) też przestał istnieć. W październiku 1950 r. nastąpiło upaństwowienie Akademii Handlowej i przekształcenie jej w uczelnię o nazwie Wyższa Szkoła Ekonomiczna (WSE) [*Bolland, Żabiński 1965*].

Zlecone wykłady z geografii gospodarczej świata i Polski prowadził (w latach 1950–1957) doktor Karol Bromek z UJ, specjalizujący się w geografii społeczno-ekonomicznej i osadnictwa.

2. Powstanie Zakładu Geografii Ekonomicznej

Fot. 1. Jan Janczyk, kierownik ZGE
w latach 1958–1963
Źródło: Zbiory prywatne.

W dniu 22 listopada 1957 r., jedno-
myślną uchwałą, Senat Wyższej Szkoły
Ekonomicznej w Krakowie podjął de-
cyzję o utworzeniu Zakładu Geografii
Gospodarczej przy Katedrze Towaroz-
nawstwa. Kierownictwo tego zakładu
powierzono zastępcy profesora, dokto-
rowi Janowi Janczykowi¹ (fot. 1).

Brak pomieszczeń i pomocy dy-
daktycznych spowodował, że ta nowa
jednostka organizacyjna uczelni zaczę-
ła funkcjonować dopiero od września
1958 r. pod nazwą (zgodnie z rozporząd-
zeniem Ministra Szkolnictwa Wyższe-
go z 5 lipca 1958 r.) Zakład Geografii
Ekonomicznej (ZGE) [Janczyk 1959,
1960]. Od tego czasu (z małą przerwą
w latach 1965–1969) nazwa ta obowią-
zuje do dziś. Pierwszym pomieszcze-
niem ZGE był jeden pokój w sąsiedz-
twie sal wykładowych WSE przy Rynku
Głównym 34 (na II piętrze). W 1958 r.

asystentem w tym zakładzie mianowany został magister Mieczysław Mikul-
ski. Zajęcia dydaktyczne obejmowały przede wszystkim wykłady z geografii
gospodarczej krajów socjalistycznych i kapitalistycznych (na I roku) oraz
z geografii gospodarczej Polski (na II roku). Wykłady te prowadzili doktor
Janczyk, a później (jako godziny zleczone) także adiunkci Wyższej Szkoły Pe-
dagogicznej (obecnego Uniwersytetu Pedagogicznego) w Krakowie – doktor
Andrzej Maryański, doktor Jadwiga Herma i doktor Teofila Jarowiecka.

Po śmierci doktora J. Janczyka kierownictwo ZGE, z dniem 1 października
1964 r., objął doc. Andrzej Maryański² (fot. 2) z WSP. Funkcję kierownika

¹ Jan Janczyk (1910–1963) był absolwentem geografii UJ, tytuł doktora uzyskał w 1948 r. Pracował m.in. w Instytucie Geografii UJ, Polskiej Akademii Umiejętności i w Technikum Geologicznym w Krakowie. W 1954 r. podjął pracę w charakterze pracownika kontraktowego w WSE, gdzie w 1957 r. otrzymał tytuł zastępcy profesora, a następnie objął kierownictwo ZGE. Jego zainteresowania naukowe koncentrowały się głównie na surowcach mineralnych wykorzystywanych przez przemysł materiałów budowlanych. J. Janczyk zmarł nagle 28 stycznia 1963 r.

² Andrzej Maryański (1924–1995) geografię studiował na Uniwersytecie Jagiellońskim w latach 1947–1951, gdzie także uzyskał w 1958 r. stopień doktora nauk geograficznych,

Fot. 2. Andrzej Maryański, kierownik
ZGE w latach 1964–1969
Źródło: Zbiory prywatne.

Fot. 3. Jadwiga Rek
Źródło: Zbiory ZGE UEK.

Zakładu Geografii Ekonomicznej (a w latach 1965–1969 Katedry Geografii Ekonomicznej) sprawował on do końca roku akademickiego 1968/1969, tj. do czasu reorganizacji uczelni i wprowadzenia instytutów. Pod względem kadrowym należy odnotować awans M. Mikulskiego na stanowisko adiunkta (po zrobieniu doktoratu) i przyjęcie w 1965 r. do zakładu Jadwigi Rek (Tatara) (fot. 3).

Zgodnie z reformą studiów ekonomicznych, której zasadniczym celem miało być kształcenie ekonomistów o stosunkowo szerokim profilu, przedmiot pod nazwą wstęp do geografii ekonomicznej, wprowadzony na I semestrze studiów, obejmował 60 godzin. Studentów IV roku ekonomiki przemysłu

a habilitował się w 1963 r. (na UAM w Poznaniu). W 1971 r. otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1986 r. – zwyczajnego. Profesor A. Maryański pracą naukowo-dydaktyczną w Wyższej Szkole Pedagogicznej łączył przez wiele lat (1963–1974) z pracą w Wyższej Szkole Ekonomicznej, późniejszej Akademii Ekonomicznej, gdzie w latach 1964–1969 kierował Zakładem (Katedrą) Geografii Ekonomicznej. Następnie wykładał też w AE w Katowicach i na Uniwersytecie Śląskim. Szerokie zainteresowania profesora (czego owocem jest przede wszystkim bardzo bogata bibliografia prac naukowych i popularnonaukowych) koncentrowały się przede wszystkim na geografii ludności, zwłaszcza zaś migracjach. Bardzo wiele jego prac dotyczy geografii regionalnej, szczególnie byłego Związku Radzieckiego, Ameryki Łacińskiej oraz krajów Azji i Europy [Kozanecka 1995].

Fot. 4. Mieczysław Mikulski, kierownik ZGE w latach 1969–1992
 Źródło: Zbiory ZGE UEK.

obowiązywał zaś przedmiot struktura przestrzenna gospodarki narodowej Polski. Do zajęć dydaktycznych studenci wykorzystywali – oprócz zalecanych podręczników ogólnopolskich – skrypt autorstwa A. Maryańskiego *Wstęp do geografii ekonomicznej* (wydania z lat 1966, 1969, 1973).

Od 1 maja 1969 r., kiedy to w WSE wprowadzono w pełni organizację instytutową, Katedra Geografii Ekonomicznej powróciła do wcześniejszej nazwy Zakładu Geografii Ekonomicznej i włączono ją do Instytutu Planowania i Ekonomiki Regionu. Sam zakład przeniesiono wtedy z Rynku Głównego 34 do nowo wybudowanego pawilonu dydaktycznego C (piętro IV), w sąsiedztwie gmachu d. Fundacji Aleksandra Lubomirskiego przy ul. Rakowickiej 27, gdzie od 1952 r. mieściła się główna siedziba uczelni.

Od 1 października 1969 r. kierownictwo ZGE objął docent M. Mikulski³ (fot. 4), w kolejnych latach przyjmując do pracy: magistra Jerzego Wronę (1970), magister Alinę Chmielowską (1972) i magistra Wiesława Krupę (1973). W 1973 r., po następnej reorganizacji procesu dydaktycznego na uczelniach ekonomicznych, przedmiot geografia ekonomiczna (w wymiarze 30 godzin na I semestrze) został wprowadzony do programu 6 kierunków studiów ekonomicznych, tj. wszystkich na WSE, poza cybernetyką i informatyką ekonomiczną [Mikulski 1975, 1978; Wrona 1996].

³ Mieczysław Mikulski (1927–2003) geografii studiował w latach 1947–1952 na Uniwersytecie Jagiellońskim, jednocześnie kończąc studia w Wyższej Szkole Wychowania Fizycznego w Krakowie. Pracę doktorską dotyczącą krajowego transportu lotniczego w Polsce obronił w 1966 r. na UJ. M. Mikulski pracę zawodową w WSE rozpoczął 1 października 1952 r. w charakterze nauczyciela WF, od 1953 r. prowadził zleczone ćwiczenia z geografii ekonomicznej na studium zaocznym. Od 1958 r. zaczął pracować jako asystent w Zakładzie Geografii Ekonomicznej tejże uczelni, a w latach 1969–1992 kierował tą jednostką. Po przejściu na emeryturę doc. Mikulski pracował na AE w niepełnym wymiarze godzin jeszcze do 30 września 1997 r. Jego zainteresowania naukowe skupiały się przede wszystkim na geografii transportu lotniczego świata i Polski. Poza tym zajmował się geografiami przemysłu i turystyki Polski oraz problematyką ochrony środowiska [Wrona, Luchter 2003; Wrona, Rek 2005].

3. Zakład Geografii Ekonomicznej w czasach Akademii Ekonomicznej (lata 1974–2007)

Z dniem 1 października 1974 r. Wyższa Szkoła Ekonomiczna przemianowana została na Akademię Ekonomiczną (AE). Instytut Planowania i Ekonomiki Regionu, w ramach którego od 1969 r. funkcjonował Zakład Geografii Ekonomicznej, w 1992 r. zmienił nazwę na Katedrę Polityki Ekonomicznej i Gospodarki Regionalnej. W 1993 r. nastąpił jej podział i od tego czasu do dziś ZGE wchodzi w skład Katedry Gospodarki Regionalnej [Grabiński, Paśzek 2002; Wrona 2010].

W okresie istnienia AE zmiany kadrowe w Zakładzie Geografii Ekonomicznej przebiegały następująco. W latach 1977–1985 w zakładzie pracował magister Zbigniew Gęsikowski (fot. 5), a w okresie 1984–1996 magister (od 1988 r. doktor) Stanisława Klima (fot. 6). W 1988 r. z Zakładu Zagospodarowania Przestrzennego do ZGE przeszedł doktor Bogusław Luchter. Gdy 30 września 1992 r. na emeryturę skierowano wieloletniego kierownika Zakładu Geografii Ekonomicznej, docenta Mieczysława Mikulskiego,

Fot. 5. Zbigniew Gęsikowski
Źródło: Zbiory prywatne.

Fot. 6. Stanisława Klima
Źródło: Zbiory prywatne.

Fot. 7. Tadeusz Kudłacz, kierownik ZGE
w latach 1993–2012
Źródło: Zbiory ZGE UEK.

stanowisko to przejął (od 1 marca 1993 r.) doktor habilitowany Tadeusz Kudłacz⁴ (fot. 7). W następnych latach w ZGE zostali zatrudnieni magister Piotr Serafin (1996) i magister Bernadetta Zawilińska (2005). Jednocześnie w 2005 r., po 40 latach pracy, na emeryturę odeszła doktor Jadwiga Rek.

W tym okresie należy odnotować przeniesienie, od września 2004 r., Zakładu Geografii Ekonomicznej (fot. 8) do nowego Pawilonu Finansów (na piętro IV). Działalność naukowo-dydaktyczną zakładu w tym okresie szczególnie przedstawił Luchter [2010]. Tutaj trzeba odnotować, że od roku akademickiego 2003/2004 wyeliminowano geografii ogólną z listy przedmiotów obowiązujących podczas egzaminów wstępnych na AE (wkrótce też zrezygnowano

w ogóle z egzaminów wstępnych na uczelnie ekonomiczne). Do tego czasu, przez ponad 30 lat, geografia była jednym z trzech głównych przedmiotów na egzaminach wstępnych (pisemnych i ustnych), co każdego roku na przełomie czerwca i lipca poważnie obciążało kadrę dydaktyczną ZGE (musiano się także posiłkować pracownikami z innych krakowskich uczelni).

⁴ Tadeusz Kudłacz (ur. 1949) studia w WSE w Krakowie ukończył w 1972 r. Na tej uczelni, już jako Akademii Ekonomicznej, uzyskał w 1978 r. doktorat, a tytuł doktora habilitowanego nauk ekonomicznych otrzymał w 1991 r. Tytuł profesora posiada od roku 2000. Od 1 marca 1993 r. do 31 marca 2012 r. pełnił funkcję kierownika Zakładu Geografii Ekonomicznej. Z różnorodnych zainteresowań naukowo-badawczych profesora T. Kudłacza wymienić należy: gospodarkę przestrzenną, ekonomiczne aspekty funkcjonowania i rozwoju samorządu terytorialnego, politykę rozwoju regionalnego i lokalnego, politykę regionalną UE, programowanie rozwoju jednostek terytorialnych. Profesor T. Kudłacz jest członkiem różnych organów opiniotwórczo-doradczych, m.in. Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju przy Prezydium PAN.

Fot. 8. Pracownicy ZGE w czasach kierownictwa T. Kudłacza
(od lewej: J. Wrona, B. Zawilińska, B. Luchter, T. Kudłacz, P. Serafin)

Źródło: Zbiory ZGE UEK.

4. Okres Uniwersytetu Ekonomicznego – od 2007 r.

4.1. Siedziba, kierownictwo i skład osobowy ZGE

Od 25 sierpnia 2007 r. dotychczasowa Akademia Ekonomiczna nosi nazwę Uniwersytetu Ekonomicznego (UEK) w Krakowie. Zakład Geografii Ekonomicznej funkcjonował nadal w ramach Katedry Gospodarki Regionalnej na Wydziale Finansów (później Finansów i Prawa). Po utworzeniu nowego, piątego wydziału na uczelni – Wydziału Gospodarki i Administracji Publicznej – od października 2016 r. Katedra Gospodarki Regionalnej i tym samym Zakład Geografii Ekonomicznej działa w jego strukturze.

W 2012 r. kierownictwo Zakładu Geografii Ekonomicznej objął doktor habilitowany Bogusław Luchter (fot. 9), a doktor Jerzy Wrona odszedł na emeryturę, prowadząc nadal zajęcia zlecone. W 2016 r. do zakładu został przyjęty magister Marcin Semczuk, a rok później – magister inżynier Piotr Węgrzynowicz (fot. 10).

Fot. 9. Bogusław Luchter, kierownik ZGE od 2012 r.

Źródło: Zbiory ZGE UEK.

Reasumując, obecny (na koniec 2018 r.) skład osobowy Zakładu Geografii Ekonomicznej stanowią: profesor Bogusław Luchter⁵, doktor Piotr Serafin (główne zainteresowania naukowe – problematyka wsi i rolnictwa południowej Polski, GIS), doktor Marcin Semczuk (polityka rozwoju regionalnego i lokalnego, wykorzystanie GIS w badaniach marketingowych), magister inżynier Piotr Węgrzynowicz (organizacja transportu w mieście i jego zrównoważony rozwój), doktor Bernadetta Zawilińska (geografia turystyki na obszarach górskich i na terenach chronionych). Emerytowanym pracownikiem ZGE jest doktor Jerzy Wrona (geografia ekonomiczna ogólna, kartografia społeczno-gospodarcza, weksylogologia).

Na korytarzach, w sąsiedztwie pomieszczeń Zakładu, znajdują się gabloty z wybranymi pracami naukowymi i popularnonaukowymi pracowników ZGE, ekspozycja (dla celów dydaktycznych) z surowcami mineralnymi Polski oraz gabloty przeznaczone na okresowe wystawy dotyczące różnych zagadnień geografii społeczno-ekonomicznej (np. aktualnie – historia Zakładu Geografii Ekonomicznej, miniwystawa pocztówek z mapkami pt. *Piękna nasza Polska cała 1918–2018*). Wystawy z pocztówkami o tematyce kartograficznej z okazji 100-lecia Polskiego Towarzystwa Geograficznego i 60-lecia Zakładu Geografii Ekonomicznej prezentowano w roku akademickim 2017/2018 na Uniwersytetach Ekonomicznym

⁵ Bogusław Luchter (ur. 1951) jest absolwentem geografii na UJ (1974). Stopień doktora nauk ekonomicznych uzyskał na AE w 1988 r., a tytuł doktora habilitowanego nauk ekonomicznych otrzymał na tejże uczelni w 2012 r. Na stanowisko profesora UEK awansował w 2015 r. Na UEK (wtedy AE) zaczął pracować w 1977 r., najpierw – w latach 1977–1984 – w Zakładzie Zagospodarowania Przestrzennego, a od 1988 r. w Zakładzie Geografii Ekonomicznej. Od 1 kwietnia 2012 r. kieruje tą placówką. Główne dziedziny zainteresowań naukowych B. Luchtera to geografia osadnictwa i przemysłu. Szerzej zajmuje się osadnictwem miejskim, a przede wszystkim problematyką użytkowania ziemi przestrzeni miejskiej Krakowa i poszczególnych jednostek katastralnych wchodzących w jego skład.

Fot. 10. Skład osobowy ZGE pod kierownictwem B. Luchtera (od lewej: M. Semczuk, P. Węgrzynowicz, B. Zawilińska, B. Luchter, P. Serafin, J. Wrona)

Źródło: Zbiory ZGE UEK.

i Pedagogicznym w Krakowie. Zakład Geografii dysponuje stosunkowo pokazaną biblioteką, choć ostatnio z braku środków finansowych nie uzupełnianą.

4.2. Działalność naukowo-publicystyczna

Pomimo znacznego obciążenia różnorodnymi zajęciami dydaktycznymi na studiach dziennych (stacjonarnych) i zaocznych (niestacjonarnych) realizowanymi na różnych wydziałach macierzystej uczelni, pracownicy Zakładu Geografii Ekonomicznej nie zaniedbywali działalności naukowo-publicystycznej. Powstawały książki, artykuły, notatki naukowe i popularno-naukowe oraz różnego rodzaju ekspertyzy rządowe i samorządowe. Limit objętości opracowania pozwala na wymienienie tylko ważniejszych. Pominęto także, poza wymienionym w tekście artykułu skryptem, pozycje książkowe profesora A. Maryańskiego, z uwagi na to, że macierzystą uczelnią autora była Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie.

Niewątpliwie poważnym osiągnięciem pracowników ZGE była praca *Podstawy geografii ekonomicznej*, która najpierw 4-krotnie (1986, 1991, 1993, 1995) ukazała się jako skrypt uczelniany, a następnie wydawana była jako (de facto

ogólnopolski) podręcznik akademicki przez PWE w Warszawie (1997, 2001, 2006). Zespół autorów poszczególnych wydań nieco się zmieniał, w kolejności alfabetycznej wyglądał on następująco: Z. Gęsikowski, S. Klima, B. Luchter, M. Mikulski, J. Rek, P. Serafin, J. Wrona. Najnowszą wersję tej książki, pt. *Podstawy geografii społeczno-ekonomicznej świata* (Wyd. UEK, 2018) opracowali B. Luchter, M. Semczuk, P. Serafin, P. Węgrzynowicz, J. Wrona i B. Zawilińska.

Z pozycji o charakterze monograficznym należy wymienić: M. Mikulski, *Polski transport lotniczy 1918–1978* (1980), T. Kudłacz, *Programowanie rozwoju regionalnego* (1999), J. Wrona, *Analiza elementów geograficznych i ich symboliki na flagach oraz w herbach państw współczesnego świata* (2002), B. Luchter, *Przemiany w użytkowaniu ziemi w rozwoju miasta Krakowa* (2010), B. Zawilińska, *Możliwości rozwoju turystyki w parkach krajobrazowych Karpat Polskich w świetle idei zrównoważonego rozwoju* (2010).

Niewątpliwie pomocne dla studentów były skrypty uczelniane, m.in.: J. Wrona, *Podstawowe metody kartografii społeczno-gospodarczej* (1986, 1992, 1997, 2004), M. Mikulski, *Transport w obsłudze ruchu turystycznego* (1991), J. Rek, *Elementy polityki demograficznej i społecznej* (1995), J. Wrona, *Geografia ludności świata i Polski* (2009), B. Luchter, *Przyrodnicze podstawy gospodarowania* (2009), B. Luchter, P. Serafin, J. Wrona (II wyd. B. Zawilińska), *Przewodnik metodyczny z geografii społeczno-gospodarczej świata i Polski* (2010, 2014), B. Luchter, *Kraków – zarys przemian ekonomiczno-przestrzennych* (2012). Charakter materiałów pomocniczych typu słownikowego miała wydana pod red. B. Luchtera pozycja *Wybrane regiony i miejscowości świata. Charakterystyka społeczno-gospodarcza* (2014), której autorami byli ponadto P. Serafin, J. Wrona, B. Zawilińska.

W okresie, kiedy odbywały się egzaminy wstępne na naszą uczelnię, dużym powodzeniem cieszył się *Przewodnik metodyczny z geografii dla kandydatów na studia w Akademii Ekonomicznej w Krakowie* (10 wydań, I – 1987, X – 2002). Autorami pierwszego wydania byli M. Mikulski, J. Rek, J. Wrona, a ostatniego – J. Wrona, J. Rek, B. Luchter i P. Serafin.

Pracownicy Zakładu (M. Mikulski, J. Wrona) wydali 4 pozycje z serii Nauka dla Wszystkich (PAN w Krakowie). J. Wrona, współautor kilku podręczników i pomocy dydaktycznych z geografii dla liceów, opublikował także *Słownik geografii społeczno-ekonomicznej* (2012) i pracę pt. *Geograficzne aspekty podróży apostołskich papieża Jana Pawła II* (2015).

4.3. Działalność dydaktyczna

W ostatnich latach pracownicy Zakładu Geografii Ekonomicznej realizowali wiele różnorodnych zajęć dydaktycznych na różnych kierunkach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych UEK. W pierwszej kolejności „obsługiwali”

jednak kierunek gospodarka przestrzenna (prowadzony przez macierzystą Katedrę Gospodarki Regionalnej). Podstawowym przedmiotem geograficznym wykładanym na trzech wydziałach UEK (oraz wcześniej na WSE i AE) jest geografia ekonomiczna, w zależności od kierunków nazywana też geografą polityczną i ekonomiczną lub geografą gospodarczą świata. W roku akademickim 2017/2018 przedmiot ten wykładany był (i kończył się egzaminem) na 3 kierunkach (logistyka, międzynarodowe stosunki gospodarcze, stosunki międzynarodowe) na Wydziale Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych. Także zajęcia o takim tytule odbywały się na dwóch kierunkach (gospodarka przestrzenna, gospodarka i administracja publiczna) Wydziału GAP oraz na kierunku finanse i rachunkowość na Wydziale Finansów i Prawa. Na tym ostatnim był to przedmiot do wyboru. Na niektórych kierunkach wykłady były uzupełniane ćwiczeniami. Na Wydziale Zarządzania, na kierunku turystyka i rekreacja jest wykładana geografia turystyczna. Do niedawna na Wydziale GAP (do czasu istnienia tam kierunku socjologia) pracownicy Zakładu prowadzili tam wykłady z geografii społecznej.

Pracownicy ZGE prowadzili też i inne przedmioty o wyraźnym profilu geograficznym, które z różnych powodów uległy likwidacji, zazwyczaj w wyniku zmian planu zajęć lub rezygnacji z kierunku. W minionym dziesięcioleciu były to np. geografia polityczna i ekonomiczna Europy, Polska w Europie, morfologia miasta, społeczno-przyrodnicze uwarunkowania rozwoju miast, demograficzne aspekty rozwoju krajów i regionów, światowe centra letniej turystyki wypoczynkowej.

Wiele przedmiotów wykładanych przez pracowników Zakładu ma charakter bardziej specjalistyczny, o profilu mniej lub bardziej geograficznym. Jako przykładowe można wymienić: world economic geography, przyrodnicze uwarunkowania gospodarowania przestrzenią, podstawy gospodarowania gruntami, kartografia społeczno-gospodarcza, systemy informacji przestrzennej – GIS, krajoznawstwo, zagospodarowanie turystyczne regionu, pilotaż i przewodnictwo w turystyce międzynarodowej, turystyka na obszarach chronionych, gospodarowanie na obszarach chronionych, planowanie turystyczne, strategie rozwoju regionalnego, zarządzanie projektami ekonomicznymi i organizacyjnymi, inżynieria transportu, monitoring środowiska, metody wspomagania decyzji planistycznych.

Podsumowanie

Zmienne były, od strony organizacyjnej i działalności naukowo-dydaktycznej, losy geografii w całej historii obecnego Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Oprócz przekazywania samej wiedzy geograficznej, ważną

sprawą w procesie edukacji akademickiej było kształcenie sposobu myślenia i kształtowanie samodzielności poglądów słuchaczy.

Przez cały czas funkcjonowania obecnego Zakładu Geografii Ekonomicznej oraz w okresie wcześniejszym geografia ekonomiczna zajmowała na uczelni (począwszy od Wyższego Studium Handlowego po obecny Uniwersytet Ekonomiczny) znaczące miejsce jako przedmiot dociekań naukowych i dyscyplina dydaktyczna. W działalności dydaktycznej podstawowym założeniem osób prowadzących wykłady, ćwiczenia i inne formy nauczania było, aby zdobyta na uczelni wiedzę teoretyczną późniejsi absolwenci mogli jak najszerszej wykorzystać w różnorodnej praktyce zawodowej.

Choć dzisiaj geografia traktowana jest na studiach ekonomicznych jako przedmiot uzupełniający, to trzeba podkreślić, że – we współczesnym, coraz bardziej globalizującym się świecie – geografia społeczno-gospodarcza odgrywać winna ważną rolę w akademickim kształceniu ekonomistów.

Literatura

- Akademia Ekonomiczna w Krakowie w latach 1925–2000*, 2000, J.M. Małecki (red.). Wydawnictwo AE w Krakowie, Kraków.
- Bolland S., Żabiński Z., 1965, *Zarys historii Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Krakowie 1925–1965*. Zeszyty Naukowe WSE w Krakowie, 29.
- Do końca wierny Polsce i geografii. Wiktor Rudolf Orficki (1898–1941)*, 2011, A. Jackowski (red.). Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Komisja Geograficzna Polskiej Akademii Umiejętności, Kraków.
- Dokumenty z lat 1957–2000. Archiwum UEK.
- Domalewska D. i in., 2011, *Ścieżkami przeszłości. Najstarsze zbiory Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie*, A. Sokołowska-Gogut (red.). Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Kraków.
- Grabiński T., Paszek Z., 2002, *Jubileusz 75-lecia Akademii Ekonomicznej w Krakowie*. Wydawnictwo A w Krakowie, Kraków.
- Janczyk J., 1959, *Sprawozdanie z działalności Zakładu Geografii Ekonomicznej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Krakowie*. Zeszyty Naukowe Szkoły Głównej Planowania i Statystyki, Warszawa.
- Janczyk J., 1960, *Nowy Zakład Geografii Ekonomicznej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Krakowie*. Przegląd Geograficzny, 1–2.
- Kozanecka M., 1995, *Z żalobnej karty. Profesor zw. dr hab. Andrzej Maryański (1924–1995)*. Geografia w Szkole, 3.
- Luchter B., 2010, *Rola geografii w Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie*, [w:] *Geografia w naukach ekonomiczno-przestrzennych*, T. Kudłacz, J. Wrona (red.). Studia i Prace Uniwersytetu Ekonomicznego, 8.
- Mikulski M., 1975, *Geografia ekonomiczna*, [w:] *Akademia Ekonomiczna w Krakowie w ubiegłym półwieczu*, S. Bolland, Z. Żabiński (red.). AE w Krakowie, Kraków.

- Mikulski M., 1978, *50 lat nauk geograficznych w Akademii Ekonomicznej w Krakowie*. Zeszyty Naukowe AE w Krakowie, 92.
- Pro memoria. Profesorowie Uniwersytetu Jagiellońskiego spoczywający na Cmentarzu Rakowickim 1803–2013*, 2014, J.W. Tkaczyński (red.). Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Wrona J., 1996, *Geografia gospodarcza jako element kształcenia ekonomistów*. Zeszyty Naukowe AE w Krakowie, 463.
- Wrona J., 2010, *Geografia w historii i działalności naukowo-dydaktycznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie*, [w:] *Geografia w naukach ekonomiczno-przestrzennych*, T. Kudłacz, J. Wrona (red.). Studia i Prace Uniwersytetu Ekonomicznego, 8.
- Wrona J., Luchter B., 2003, *Mieczysław Mikulski 1927–2003*. Przegląd Geograficzny, 2.
- Wrona J., Rek J., 2005, *Wspomnienie o doc. dr Mieczysławie Mikulskim – geografie transportu lotniczego*, Zeszyty Naukowe AE w Krakowie, 681.
- Wybitni geografowie Uniwersytetu Jagiellońskiego*, 1999, B. Kortus, A. Jackowski, K. Krzemień (red.). Instytut Geografii UJ, Kraków.